

فرموده اند: بنده دیگران نباشید زیرا خداوند شما را آزاد آفریده است. (در این باره انشاء الله در آینده گسترده تر بحث مینمائیم).

بحث در مورد سوم:

اگر جمهوری اسلامی بخواهد قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی را تأمین کند، باید به سه اصل یاد شده تکیه داشته باشد، زیرا بدون نفی کامل سلطه گری و سلطه پذیری نمی تواند استقلال خود را حفظ نماید و بدون استفاده از تجارب و علوم پیشرفته نمیتواند در فرهنگ و علوم و فنون و اقتصاد به سرحد کفائی برسد و استقلال فرهنگی و اقتصادی خود را حفظ کند و اگر استقلال کامل در جمیع شئون خود نداشته باشد نمی تواند قسط و عدل اسلامی را در جامعه پیاده کند و اگر تکیه بر اجتهاد فقها، نداشته باشد نمیتواند در همه شئون سیاسی و اجتماعی و غیره قوانین اسلام را بکار بگیرد و در نتیجه در تنظیم امور خود نیاز به بیگانه خواهد داشت و یا بعلمت نداشتن قانون حالت ارتجاعی پیدا میکند یا دچار رکود میگردد و نمیتواند روی پای خود بایستد و با استقلال کامل پاپیای جامعه به پیش رود.

اصل سوم:

«دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم، همه امکانات خود را برای امور زیر بکاربرد».

اهداف مذکور در اصل دوم که در این اصل به آن اشاره شده همان «قسط و عدل و استقلال سیاسی و اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و همبستگی ملی» می باشد در این اصل سوم برای تأمین اهداف فوق شانزده رسالت بزرگ بر عهده جمهوری اسلامی گذارده شده که اگر همه آنها جامعه عمل

حرکت خود بعلمت ناآشنائی به احکام خدا دچار سستی و رکود نگردد و نیز برای تنظیم قوانین خود نیاز به بیگانه نداشته باشد.

استفاده از تجارب دیگران:

اگر جامعه اسلامی بخواهد یک جامعه پیشرفته ای باشد ناگزیر است که از تجارب و علوم و فنون دیگران استفاده کند. در اسلام استفاده از علوم دیگران مورد توصیه و تشویق قرار گرفته است. از رهبر اسلام «ص» نقل شده که فرمود: «اطلبوا العلم و لکم به بالصین» به طلب دانش برخیزید اگر چه با رفتن به کشور چین باشد شاید منظور رسول خدا از اینکه کشور چین را بعنوان مثال آورده اند این باشد که باید به طلب دانش رفت اگر چه در کشورهای دوردست باشد.

سلطه گری و سلطه پذیری:

در اسلام از سلطه گری بر دیگران تحت عنوان علو و استکبار نهی شده و در آیات متعددی از آیات قرآن مجید از طغیان و ظلم بر بندگان خدا و برتری جوئی نسبت به آنها نکوهش شده است و نیز رهبران اسلام، مسلمانان را از سلطه پذیری و ستم کشی و خضوع در برابر غیر خدا برحذر داشته اند و

بحث در مورد دوم:

در این اصل (دوم) که مورد بحث ما واقع شده است روی اجتهاد مستمر فقهاء و استفاده از تجارب دیگران و نفی سلطه گری و سلطه پذیری تکیه شده و همانگونه که اشاره کردیم در این اصل تصریح شده که نظام جمهوری اسلامی از راه تکیه بر این سه اصل می تواند قسط و عدل و استقلال سیاسی و اجتماعی و... را تأمین نماید.

اجتهاد مستمر فقهاء نقش بسیار مؤثری در تنظیم قوانین و امور کشور دارد زیرا با پیشرفت و تکامل جامعه موضوعات تازه ای پیش میآید که قبلاً نبوده و احکام آنها روشن نمی باشد، فقیه باید با اجتهاد و کوشش از متون اسلامی احکام را استخراج نماید و مشکلات را بر اساس ضوابط اسلامی حل نماید و با پیشرفت زمان جامعه را به پیش ببرد. اینکه میگوئیم فقیه باید با پیشرفت زمان جامعه را به پیش ببرد به این معنا نیست که یک اسلام جدیدی درست کند بلکه بآن معنی است که از همان فقه سنتی که ریشه همه احکام در آن وجود دارد و در دسترس فقها قرار گرفته، فروع تازه ای را که با پیشرفت زمان پدید میآید استخراج کند و در اختیار مردم قرار دهد تا جامعه در

بپوشد در کوتاه مدتی اهداف مذکور تأمین می گردد، و ایرانی آزاد و آباد با محیطی اسلامی خواهیم داشت. و اینک شرح و تفصیل رسالت ها که در ضمن این اصل آمده:

۱- «ایجاد محیط مساعد برای رشد فضائل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوی و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی»

اسلام همواره بر سلامت محیط و آمادگی آن برای رشد فضیلت ها و انجام فرمان خداوند تأکید داشته و بهمین جهت امر به معروف و نهی از منکر را واجب نموده و توصیه به حق را از وظائف مؤمنان دانسته است و نیز افساد در زمین را گناه بزرگ شمرده و اشاعه فحشاء را در جامعه ممنوع فرموده است. در زمینه مسئله امر به معروف و نهی از منکر آیات و روایات فراوان داریم که در بحث های آینده انشاء الله مطرح می کنیم و در رابطه با توصیه بحق در سوره عصر قرآن مجید می فرماید: «سوگند به عصر که انسان ها در زبان هستند مگر کسانی که دارای ایمان باشند و عمل صالح انجام دهند و یکدیگر را به «حق و صبر» توصیه نمایند».

«وَالْعَصْرَانَ الْإِنْسَانَ لَفِي خَسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ»

اینکه اسلام امر به معروف و نهی از منکر را واجب نموده و سفارش به حق را از وظائف مؤمنان دانسته است در حقیقت یک دستور نظارت همگانی است که به مؤمنان داده شده و همه آنها را مسئول ایجاد جو مساعد دانسته است و از همه بیشتر دولت اسلامی موظف می گردد که این مسئولیت بزرگ را انجام دهد زیرا او دارای قدرت بیشتر و امکانات وسیعتر است.

در قرآن مجید و روایات وارده در باره افساد در زمین سخن فراوان بیان آمده و خداوند به افسادگران نفرین و لعنت فرستاده است. در سوره رعد در ضمن آیه ۲۵ می فرماید: «وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ

مِيثَاقِهِ... وَيَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ» کسانی که پیمان خدا را نقض می کنند بعد از آنکه محکم بسته شده... و در زمین افساد می کنند برای آنها لعنت (و دوری از رحمت خدا) و بد عاقبتی و عذاب جهنم است.

یکی از رسالت های انبیاء خدا که از مهمترین رسالت های آنها بشمار آمده جلوگیری از فساد بوده است (آیه ۸۵ از سوره هود) و برای اینکه جامعه، فاسد جلوه نکند و عفت عمومی محفوظ بماند اسلام از اشاعه فحشاء و بر ملا نمودن گناهان افراد که در پنهانی انجام داده اند جلوگیری نموده و آنرا گناه بزرگ دانسته است در سوره نور آیه ۱۹ می فرماید: محققاً برای کسانی که دوست دارند در بین مؤمنان کارهای زشت (بر ملا شود) و اشاعه و شهرت پیدا کنند عذاب دردناکی در دنیا و آخرت آماده می باشد. «إِنَّ الَّذِينَ يَحْتَوُونَ أَنْ يَتَّبِعَ الْمَاجِئَةُ فِي الدِّينِ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»

۲- «بالا بردن سطح آگاهی های عمومی در همه زمینه ها با استفاده صحیح از مطبوعات و رسانه های گروهی و وسائل دیگر» اسلام مقدس پیش از هر چیز به علم و آگاهی اهمیت می دهد و مسلمانان را به آموختن و آگاهی یافتن توصیه می کند و طلب دانش را برای مسلمانان یک فریضه دانسته و از نظر زمان و مکان آنرا محدود نکرده و فرموده است: «طلب العلم فریضه علی کل مسلم» طلب دانش برای همه مسلمانان فریضه است و از رسول خدا نقل شده که فرمود: «اطلبوا العلم من المهد الی اللحد» از گهواره تا گور دانش بجوئید. و فرموده است: بدنبال دانش بروید اگر چه در کشور چین باشد «اطلبوا العلم ولو بالصین».

در قرآن مجید روی واژه های عقل، علم، فقه، فکر، فراوان تکیه شده و مؤمنان را به تعقل نمودن و رشد دادن عقل و علم دعوت نموده و تفکر را برای آنها لازم شمرده و از نبودن فقه و فهم نکوهش فرموده است. رجوع شود به

آیه ۹ از سوره الزمر و آیه ۶۱ از سوره نور و آیه ۴۶ از سوره سبا و آیه ۱۹۱ از سوره آل عمران و آیه ۷۸ از سوره نساء.

بموجب اهمیت زیادی که اسلام به علم و دانش داده است یکی از رسالت های بزرگ جمهوری اسلامی برنامه ریزی دقیق برای رشد علم و بالا بردن سطح آگاهی های عمومی است.

۳- «آموزش و پرورش و تربیت بدنی رایگان برای همه در تمام سطوح و تسهیل و تعمیم آموزش عالی».

۴- تقویت روح بررسی و تنبیه و ابتکار در تمام زمینه های علمی، فنی، فرهنگی و اسلامی از طریق تأسیس مراکز تحقیق و تشویق محققان»

پس از روشن شدن نظر اسلام در باره دانش و تأکید او بر تعلیم و تعلم و رفع جهل از جامعه، وظیفه دولت اسلامی در مورد مسائل فوق روشن است لازمه یک حکومتی که می خواهد مستقل و سر بلند زندگی کند همین است که هر چه زودتر با برنامه ریزی دقیق و حساب شده وسائل تسهیل آموزش ها را فراهم نماید و در زمینه های علمی و فنی و فرهنگی از همه تجربه ها استفاده کند تا هنگامیکه خود را غنی و مستغنی بیابد.

۵- «طرد کامل استعمار و جلوگیری از نفوذ اجانب»

اسلام مقدس، جامعه اسلامی را از هر جهت مستقل می خواهد و از آنها خواسته است تا روی پای خود بایستند و به دشمنان و ظالمان تکیه ای نداشته باشند. قرآن مجید می فرماید: «وَلَا تَرْكَبُوا السَّبِيلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ» - به ظالمان (و بیگانهان) میل و اعتماد نکنید و بآنها اتکا نداشته باشید که آتش شما را خواهد گرفت و در آیه دیگر راه هر گونه نفوذ و سلطه ای را برای کفار مسدود نموده و می فرماید: خداوند برای کافران هیچ راه سلطه ای بر مؤمنان قرار نداده (و نباید مؤمنان زیر سلطه بیگانگان باشند). «وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا» (آیه ۱۴۱ از سوره نساء)

عجب و خود پسندی و خود بزرگی بینی و خود برتری بینی و برتری جوئی همه از صفات زشت و از جمله عناوینی است که در اسلام مورد نکوهش قرار گرفته است و در زمینه آنها آیات و روایات فراوان داریم. استکبار و علو که به معنای خود بزرگی بینی و برتری جوئی است در دین اسلام بیش از هر چیز مورد مذمت قرار گرفته و اسلام مستکبران و برتری جویان را کوبیده است. خود گامگی و انحصار طلبی نیز ناشی از خوی استکبار و برتری جوئی است، قرآن مجید در مقام نکوهش از برتری جوئی و استبداد و خود گامگی می فرماید: **تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا -** این سرای آخرت را برای کسانی قرار می دهیم که در زمین هیچگونه اراده فساد و برتری جوئی را ندارند (آیه ۸۳ زسوره نصر)

مرحوم علامه طباطبائی اعلی الله مقامه در ذیل این آیه می فرماید: علو و برتری جوئی از مظاهر و مصادیق فساد در زمین است و به جهت اهمیت خاصی که داشته مخصوصاً ذکر شده است - دولت اسلامی باید با همه برادر باشد و همه را با یکدیگر برادر نماید. خود گامگی و انحصار طلبی بلایی است که مردم را به ستوه می آورد و انحصار طلب را نابود می سازد.

۷- «تأمین آزادیهای سیاسی و اجتماعی

در حدود قانون»

خداوند انسانها را آزاد آفریده و هیچ مقامی حق ندارد آزادیهای دیگران را سلب نماید مگر خداوند تبارک و تعالی که بر حسب مصلحت هائی که خود می داند انسان را محدود می نماید، دولت اسلامی باید آزادیهای مشروع را در حدود قوانین تأمین نماید و ملت را در خفقان قرار ندهد.

۸- «مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی اقتصادی اجتماعی و فرهنگی خویش»

کارهای عمومی که به سرنوشت همگان ارتباط دارد مربوط به همه مردم است، هیچکس حق ندارد در مسائل مربوط به حیات سیاسی و اقتصادی و فرهنگی یک جامعه برای مردم تصمیم بگیرد. تصمیم گیری حق توده مردم است و همه آنها باید در تعیین سرنوشت خود سهیم باشند.

۹- «رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه در تمام زمینه های مادی و معنوی»

یکی از امتیازات آئین مقدس اسلام رفع تبعیضات است. تبعیضات نژادی و قومی و قبیله ای و هر گونه تبعیضات دیگر در اسلام برداشته شده و همه مردم در حمایت قانون قرار گرفته اند. قرآن مجید می فرماید: ای مردم ما همه شما را از یک پدر و مادر آفریدیم و برای اینکه یکدیگر را بشناسید شما را شعبه شعبه و قبیله قبیله قرار دادیم همانا گرمی ترین شما در نزد خداوند با تقوی ترین شما می باشد (و هیچ فردی از شما بر فرد دیگر امتیازی ندارد) با آنها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی و جعلناکم شعوباً و قبائل لتعارفوا ان اکرکم عند الله اتقیکم - (سوره حجرات آیه ۱۳) و از رسول خدا نقل شده که فرمود: ای مردم خدای شما یکی است پدر شما یکی و مادر شما یکی است رنگ و زبان نمی تواند برای عرب و عجم و سفید و سیاه فضیلت و امتیازی باشد، امتیاز فقط تقوی و پرهیزکاری است. دولت اسلامی باید بکوشد تبعیضهای ناروا را از میان بردارد و برای همه بطور عادلانه همه گونه امکانات را فراهم نماید.

۱۰- «ایجاد نظام اداری صحیح و حذف

تشکیلات غیر ضروری»

ادارات دولتی برای انجام کارهای مردم است و با بودجه مردم اداره می گردد نظام اداری باید صحیح باشد تا بتواند جوابگوی نیازهای مردم باشد و تشکیلات غیر ضروری آن باید حذف گردد زیرا تشکیلات غیر ضروری موجب اتلاف بودجه مردم است. از

علی «ع» نقل شده که در باره بیت المال فرمود: «و اتما المال ما الله الا و ان اعطاه المال فی غیر حقّه تذبذب و اسراف» - جز این نیست که مال بیت المال مال خدا است آگاه باشید که بخشیدن و مصرف مال بناحق، اسراف و تبذیر محسوب می شود (الدلیل ص ۷۲۵)

و هم از علی «ع» نقل شده که بمقال و کارکنان خود می فرمود: قلم های خود را ریز پتراشید و سطرها را نزدیک یکدیگر بنویسید تا کاغذ کمتری مصرف شود زیرا اموال مسلمانان تحمل ضرر را ندارد. دولت اسلامی برای جلوگیری از اتلاف مال باید تشکیلات غیر ضروری ادارات را حذف نماید و بیشتر بودجه ها را مصرف تولید و توسعه صنعت و کشاورزی نماید.

۱۱- «تقویت کامل بنیه دفاع ملی از طریق آموزش نظامی عمومی برای حفظ استقلال و تمامیت ارضی و نظام اسلامی کشور»

در فقه اسلام جهاد و دفاع با شرایط مخصوص به عنوان یک واجب کفائی بر عهده همه مسلمانان واجب شده، از اینجهت همه باید آشنا بفتون نظامی باشند، دولت باید همه را به فتون نظامی آشنا سازد و خود را به انواع سلاح ها مجهز نماید بگونه ای که لریزه بر اندام دشمنان خدا و دشمنان مسلمانان بیفتند. قرآن مجید می فرماید: تا می توانید نیروی جنگی خود را (برای مقابله با دشمنان) آماده کنید تا بوسیله آن نیرو دشمنان خدا و دشمنان خودتان را هراسان سازید (آیه ۶۰ زسوره انفال) «و اعدوا لهم ما استطعتم من قوه و من رباط الخیل لریبون به عدو الله و عدوکم»

۱۲- «پی ریزی اقتصاد صحیح و عادلانه

بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه و رفع فقر و برطرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه های تغذیه و مسکن و کار و بهداشت و تعمیم بیمه».

از مجموع روایاتی که در مورد اهمیت دادن به امور مسلمانان رسیده نظر اسلام در

مورد فقراء و محرومان روشن می گردد. از رسول خدا نقل شده که فرمود: **من أصبح لا يهتم بأمور المسلمين فليس بمسلم** - هر کس صبح کند در حالیکه برای کارهای مسلمانان همت نگمارد و بآن اهمیت ندهد مسلمان نیست.

در کتب احادیث در مورد محرومان و ضعفا سفارش بسیار شده و رهبران اسلام اصلاح کار آنها را از مهمترین وظائف مسلمانان دانسته اند. در کتاب العشره از کتابهای وسائل الشیعه بابهایی تحت عناوین ذیل آمده که از مجموع آنها وظیفه مسلمانان در مورد طبقه محروم بدست می آید: ۱- نصیحت و خیرخواهی برای مسلمان ۲- نفع رسانیدن به مسلمان ۳- ترحم بر ضعفا ۴- ساختن بناهای خیر ۵- خوشحال کردن مؤمن ۶- برداشتن غم از دل مؤمن ۷- برآوردن حاجت مؤمن ۸- اهمیت دادن به نیازهای مؤمن ۹- ترجیح دادن برآوردن نیازهای او بر سایر عبادات ۱۰- کوشش برای برآوردن نیازها ۱۱- محبت نمودن به مؤمن و اکرام و احترام او ۱۲- معاونت و کمک نمودن به مؤمن ۱۳- تحریم ترک کمک به مؤمن ۱۴- تحریم ترک خیرخواهی برای مؤمن ۱۵- کراهت بخل ورزیدن نسبت به مؤمن ۱۶- تحریم منع مؤمن از چیزهاییکه نیاز دارد ۱۷- تحریم ندادن مسکن به مؤمن ۱۸- وجوب اداء حق مؤمن ۱۹- استحباب اداء دین مؤمن ۲۰- وجوب مهلت دادن به شخص بدهکاری که توانائی پرداخت دین را ندارد ۲۱- استحباب قرض دادن به مؤمن. از مجموع این بابها استفاده می شود که اسلام همواره می کوشیده که در جامعه اسلامی فقر و محرومیت از بین برود، بنابر این اگر دولت بتواند - که باید بتواند - با برنامه ریزی صحیح و عادلانه بر حسب موازین شرعی، اقتصادی را پی ریزی کند که فقر و محرومیت از بین برود و همه مؤمنان در رفاه زندگی کنند، بر او فرض و لازم است که هرچه سریعتر اقدام نماید و یک جامعه ای آباد و آزاد و به دور از فقر و محرومیت بسازد.

۱۳- «تأمین خود کفائی در علوم و فنون و صنعت و کشاورزی و امور نظامی و مانند اینها»

جامعه ای که می خواهد وابسته نباشد و از زیر سلطه دیگران بیرون بیاید و سیاست نه شرقی و نه غربی را جامعه عمل ببوشاند ناگزیر باید در علوم و فنون به حد خود کفائی برسد و تأمین خود کفائی ها وظیفه دولت است.

۱۴- «تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضائی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون»

فلسفه فرستادن رسولان خدا و نازل نمودن کتابهای آسمانی از طرف خداوند این بوده که مردمان قسط و عدل را بر پا دارند تا حقی از بین نرود. خداوند در قرآن مجید می فرماید: ما پیامبران خود را با دلیلهای روشن فرستادیم و همراه آنها کتاب و میزان نازل نمودیم تا مردمان قسط و عدل را بها دارند و با عدالت زندگی کنند «لقد آرسنا و رسلنا تالیاتنا وانزلنا معهم الکتاب و المیزان لیقوم الناس بالقسط» (آیه ۲۵ از سوره حدید) بنابر این وظیفه یک دولت اسلامی اینست که قسط و عدل را بپا دارد و یک امنیت قضائی بوجود بیاورد تا حقوق همه افراد تأمین گردد و همه در برابر قانون یکسان باشند.

۱۵- «توسعه و تحکیم برادری اسلامی و تعاون عمومی بین همه مردم»

اسلام همه مؤمنان را برادر یکدیگر می داند و می کوشد که همیشه این رابطه برادری محفوظ بماند قرآن مجید می فرماید: «انما المؤمنون اخوة فاصبحوا تین اخویکم» (آیه ۱۰ از سوره حجرات) همانا مؤمنان با یکدیگر برادرند (اگر بین آنها اختلافی پدید بیاید بکوشید آنها را آشتی دهید) تا بین آنها صلح و سازش بوجود بیاید.

و نیز قرآن مجید مؤمنان را امر فرمود تا در کارهای نیک به یکدیگر کمک کنند «تعاونوا علی البر و التقوی» (سوره مائده آیه ۲) در نیکی و تقوی به یکدیگر کمک کنید. دولت اسلامی باید بکوشد این رابطه برادری

در بین جوامع اسلامی محفوظ بماند و روز به روز تحکیم و توسعه یابد و شیوه ای ایجاد کند که تعاون عمومی بین همه مردم برقرار باشد.

۱۶- «تنظیم سیاست خارجی کشور بر اساس معیارهای اسلامی، تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمانان و حمایت بیدریغ از مستضعفان جهان»

اسلام از رابطه بین مسلمانان و کشورهای دیگر نهی نفرموده و تنها چیزی را که اسلام در نظر دارد اینست که مسلمانان تحت سلطه بیگانه نباشند. قرآن مجید می فرماید: «عسی الله أن يجعل ینکم و تین الذین غادیتم منهم مؤدّة» امید است خداوند بین شما و دشمنانتان ایجاد مودت و دوستی نماید. «لا ینهیکم الله عن الذین لم یقاتلوکم فی الدین و لم ینخرجوکم من ديارکم ان تبرؤم و تفسقوا الیهم ان الله یحب المتقین» خداوند شما را از عدالت و نیکی با کسانی که در دین با شما نجنبیده اند و شما را از دیارتان بیرون نکرده اند نهی نمی کند بدرستی که خداوند عدالت پیشه گان را دوست دارد.

منطق اسلام عدالت و نیکی با همه خلق خدا است و تنها با کسانی می جنگد و سازش نمی پذیرد که سرسختانه در مقابل اسلام و مسلمین ایستاده باشند. منطق اسلام دستگیری و کمک به مستضعفان است؛ از رسول اکرم نقل شده که فرمود: «من سمع رجلاً ینادی یا للمسلمین و لم یجبه فلیس بمسلم» هر کس که بشنود که مردی در مانده شده و مسلمانان را صدا می زند و جواب او را ندهند او مسلمان نیست.

بنابر این دولت اسلامی باید رابطه خود را با کشورهای دیگر بگونه ای تنظیم نماید که در عین حال داشتن رابطه تحت سلطه آنان قرار نگیرد و تا می تواند باید رابطه خود را با کشورهای مسلمان قوی تر و محکم تر نماید و به آنها برای اجراء مقاصد عالیه اسلام دست برادری بدهد و با تمام قدرت بکمک مستضعفان جهان بشتابد.

ادامه دارد